

**EUREKA
Digital
1-2006**

Marianne Aars

**Høgskolen i Tromsø
Fysioterapiutdanningen**

FRA NYBROTTSARBEID TIL FORSKNING?

**En gjennomgang av utfordringer, begrensinger og
muligheter knyttet til et pågående prosjekt på
fysioterapeututdanningen**

**Godkjent essay 10 stp vår 2005, PhD-kurs, SVF-8003: Metode på tvers – kvalitativ
metode med fordypning i evaluering, aksjonsforskning og følgeforskning.
Institutt for samfunnsvitenskap, Universitetet i Tromsø**

**EUREKA DIGITAL 1-2006
ISSN 0809-8360**

Innhold

Innhold	2
1. Innledning	3
2. FoU-arbeid: mål, middel og ”utgangspunkt”	4
3. Presentasjon av utdanningen, deltidsutdanningen og Fysio-nett	5
4. Hvorfor det ble vanskelig å skape fagutvikling av nybrottsarbeid	6
5. Om Fysio-nett og ”båten som blir til mens vi ror”	8
6. Hvorfor aksjonsforskningstradisjoner er aktuelle	10
7. Premisser for å få til en forskningsprosess	12
8. Planleggingsfasen	14
9. Selve forskningsprosessen	15
10. Mulige forskningstema	17
11. Arbeidsform og dataproduksjon i ”deltidsgruppa”	19
12. Avslutning	20
Pensumliste:	24
Vedlegg	26

1. Innledning

I 1 ½ år har jeg vært involvert i utvikling av et desentralisert nettstøttet, deltidsstudium i fysioterapi, som startet opp med 15 studenter høsten 2003. Studiet er et forsøksprosjekt og har fått tilsagn om midler til drift til kullet er uteksaminert i juni 2007. Bakgrunnen for å starte opp med en slik utdanning var dels ønsket om fagutvikling, dels ønske om å imøtekomme en etterspørsel for et fleksibelt, desentralisert studietilbud. Studiet representerer noe nytt, både ved at det brukes en egenutviklet kunnskapsdatabase og nettstøtte: Fysio-nett, og ved at praksisfeltet (profesjonsfeltet) involveres på nye måter. Til utviklingen av nettstøtten har vi fått tilført eksterne midler. Dette har gitt nye muligheter til å visualisere faget fysioterapi, og utfordrer de involverte lærerne til klargjøring av faglig tenkning og pedagogisk tilrettelegging av studiet. Involveringen av praksisfeltet både i vanlig, sammenhengende praksisperioder og i ny, ukentlig ferdighetstrening innebærer også faglige og pedagogiske utfordringer. Til sammen aktualiserer den nye deltidsutdanningen temaer knyttet til læring i ulike situasjoner og på ulike læringsarenaer, og bidrar til å løfte fram spenningsfeltene utdanning–profesjonsfelt og teori– praksis. Dette er temaer som griper inn på viktige områder innenfor dagens profesjonsutdanningsdebatt. Eks: Hva er en relevant profesjonsutdanning? Hvilke konsekvenser vil bruk av IKT-mediet og økt integrering av praksisfeltet få for studentenes kompetanse og læringsprosesser? Mitt ønske er at nybrottsarbeidet skal kunne bli et (aksjons)forskende nybrottsarbeid. Det jeg i første rekke er interessert i, er å skape, omskape og utvikle den nettbaserte kunnskapsdatabasen Fysio-nett til en god støtte i studentenes læringsprosess, sammen med kolleger på fysioterapeututdanningen. Jeg ønsker å involvere egne lærerkrefter til å skape (fysioterapi)fag og (fysioterapeut)utdanning. Dette er en type utviklingsarbeid som passer godt med tradisjoner fra aksjonsforskning, følgeforskning og evalueringsforskning.

I et paper som dette, ser jeg en anledning til å utforske og rydde i et uoversiktlig landskap for å se hvordan dette nybrottsarbeidet kan bidra til fagutvikling og mer forskningsrettet virksomhet i lærerstaben, primært knyttet til utvikling av nettstøtten. Jeg har noen pragmatiske siktemål med paperet: 1. Å kartlegge, beskrive og drøfte

vilkår for å få i gang mer systematisk FoU-arbeid knyttet til prosjektet: Fysio-nett, 2. Å finne fram til en hensiktsmessig strategi for igangsetting av slikt arbeid innenfor nærmeste realistiske ”mulighetssoner” og 3. Å utforske hvilke problemstillinger som kan være aktuelle i et aksjonsforskningsprosjekt. Kort sagt: Jeg ønsker å finne noen veier å gå fremover!

Jeg vil begynne med å redegjøre for noen overordnede perspektiver jeg synes er vesentlige for det FoU-arbeidet jeg ønsker å bidra til.

2. FoU-arbeid: mål, middel og ”utgangspunkt”

I Høgskolen i dag er det et stadig økende press om FoU-arbeid og FoU-produksjon på organisasjonsnivå, gjennom økonomiske tilskuddsordninger og fokus på konkurranse høgskoler i mellom. Dette fører til nye forventninger til den enkelte lærer og til en endring av lærerrollen. Med eksempel fra sykepleie, snakker Heggen [1, 2] om at lærerrollen innenfor høgskolesystemet innebærer å tre inn i et akademisk rollesett. Man skal utvikle ”dobbelt profesjonalitet”, dvs. både ha kompetanse som profesjonsutøver, og kompetanse som lærer med krav om å drive ”forskningsbasert undervisning” [3]. Mye tyder på at lærere i dagens høgskole utsettes for press i retning av akademisering, der vitenskapelig praksis gis høyere status enn undervisning i klinisk arbeid. Innad i fagmiljøene, både på utdanningene og i profesjonsfeltet, er det mange som er bekymret for konsekvensene av en slik utvikling. Styringsdokumenter ved Høgskolen i Tromsø er på ulike måter opptatt av å ivareta og videreutvikle særlige kjennetegn ved profesjonsutdanningene som: praksisnærhet og utvikling av faglig kompetanse i spenningsfelt mellom teoretisk og praktisk kunnskap, spørsmål knyttet til hva som er relevant yrkesfaglig kompetanse med mer [4, 5]. Det kan hende tiden er moden for å ha like stort fokus på praksisbasert forskning som på kunnskapsbasert praksis [6] og på undervisningsbasert forskning som på forskningsbasert undervisning [7]. Jeg har stor tro på at FoU-arbeid knyttet til Fysio-nett kan bidra nettopp til en slik endring av fokus.

For at leseren skal kunne forstå og følge med i mine resonnement om muligheter for å utvikle Fysio-nett videre i retning aksjonsforskning, er det nødvendig å presentere den rammen Fysio-nett ble skapt innenfor.

3. Presentasjon av utdanningen, deltidsutdanningen og Fysio-nett

Fysioterapeututdanningen har i dag 13 ansatte lærere, fordelt på 10 stillingshjemler. Disse har arbeidsoppgaver innenfor forskjellige utdanningsprogram: ordinær grunnutdanning i fysioterapi, deltidsutdanning i fysioterapi, videreutdanning i psykosomatisk og psykiatrisk fysioterapi, årsenhet i fysisk aktivitet og helse, samt arbeidsoppgaver tilsvarende ½ årsverk knyttet til Høgskolens bedriftshelsetjeneste. Selv om lærerne er forsøkt organisert i grupper som skal ha ansvar for ett utdanningsprogram og/eller kull, har alle oppgaver på parallelle kull og utdanningsprogram.

Da beslutningen om at fysioterapeututdanningen skulle påta seg ansvaret med å starte opp et deltidsstudium ble tatt i november 2002, (en kollektiv beslutning i lærerlaget som de fleste av dagens lærere sto bak), ble to lærere delvis frigjort til planleggingsarbeidet. Utdanningen fikk ingen ekstra midler til arbeidet i oppstartfasen, men tok sjansen og satset på at finansiering ville ordne seg etter hvert ¹. I denne planleggingsperioden våren 2003, var vi to entusiaster (den ene tidligere studieleder², den andre meg selv) som brukte mesteparten av arbeidstiden til å bygge opp nettstøtten og planlegge selve studiet. Jeg fikk rollen som prosjektkoordinator og faglig ansvarlig for planleggingen av studiet og utviklingen av Fysio-nett; en rolle jeg er tiltenkt så lenge studiet varer. Jeg var også omtrent eneansvarlig for gjennomføringen av utdanningsforløpet det første studieåret og for å integrere den nettstøttede kunnskapsdatabasen i opplegget.

¹ Hvilket det delvis gjorde. Vi fikk 500.000,- i SOFF-midler i 2 år f.o.m jan04.

² I utviklingen av strukturen og produksjonen av innholdet til kunnskapsdatabasen, bidro hun med betydelig arbeidsinnsats i mer enn 1 år. Hun er nå ute av prosjektet og involvert i helt andre arbeidsoppgaver.

Pga. prosjektets størrelse og omfang, ønsket vi å forankre Fysio-nett som et prosjekt i fysioterapuetutdanningen og i avdelingens virksomhet ved hjelp av hhv. en prosjektgruppe og en styringsgruppe. Dette lot seg av ulike grunner ikke gjøre. Dermed fikk Fysio-nett-prosjektet fra starten av en uavklart stilling og tilknytning både innad i utdanningen og i forhold til avdelingens virksomhet og ansvar. Ressursmessig var det også svært vanskelig; økonomisk fordi det var umulig å klarlegge hvilken ramme Fysio-nett faktisk hadde, og hva som skulle dekkes av interne og eksterne midler, og personellmessig fordi staben som helhet var underbemannet i hele planleggings- og oppstartfasen i 2003. Dette ga svært begrensede muligheter for å involvere en større del av de interne lærerkreftene i produksjon av faglig stoff til Fysio-nett og i diskusjoner omkring organiseringen av deltidsstudiet, ved bruk av annet enn felles, ordinær møtetid.

Fra og med planleggingen av 2. studieår som startet oktober 2004, har situasjonen vært noe annerledes. Jeg fortsatte som prosjektkoordinator, mens andre lærerkrefter tok over planlegging og gjennomføring av selve deltidsutdanningen. Fortsatt er det slik at de som til enhver tid er involvert i dette arbeidet og i denne utdanningen, også har oppgaver på andre kull. Og fortsatt er det mangelfull avklaring av de økonomiske rammevilkårene og mangel på lærer som kan arbeide med utviklingen av det faglige innholdet i Fysio-nett. Vi har fått en styringsgruppe bestående av 5 lærere, meg selv og studieleder inkludert. Hver av disse får tildelt en ressurs på 10 t pr. semester til å drøfte Fysio-nett's videre utvikling og integrering av nettstøtten i studieprogrammet. Det er altså mange grunner til at det ble vanskeligere å arbeide med Fysio-nett og deltidsutdanningen enn forutsatt. Enda vanskeligere har det vært å få det til å bli det fagutviklingsprosjektet det var ment å være. Med bakgrunn i forskningslitteratur på området, vil jeg drøfte noen av disse litt mer i det følgende.

4. Hvorfor det ble vanskelig å skape fagutvikling av nybrottsarbeid

Baklien [8, 9] påpeker at det er svært vanlig at det blir problemer når en etablert organisasjon får inn et prosjekt. Den etablerte organisasjonen kan oppleve prosjektet som en trussel, særlig hvis det ikke samsvarer med kulturens verdier. I vårt tilfelle ble

Fysio-nett etter hvert et eksternt finansiert prosjekt som kom inn i en utdanning med trang økonomi. Forholdet mellom Fysio-nett som et prosjekt og deltidsutdanningen som en del av den faste, trange rammen, forble uavklart, både økonomisk og organisatorisk. I tillegg ble ideen om IKT-støttet fysioterapeututdanning møtt med (naturlig) skepsis, ut fra fagets praksisbaserte kunnskapstradisjoner. Hvordan kan man lære et praktisk yrke også via nettet? Hvilke konsekvenser vil dette kunne få for faglig tenkning? Hvordan kan nettet erstatte ferdighetstrening? I endringsarbeid og innføring av nye tiltak, sier Eilertsen [10], vil ukjente sider ved en (skole)kultur ofte synliggjøres, f.eks. makt- og interessekonstellasjoner og ledelsestradisjoner. Jeg tror det var noe av det som skjedde i lærergruppen på fysioterapeututdanningen. Til sammen ble det svært vanskelig, fra mitt ståsted, å få en god forankring av Fysio-nett innad i fysioterapeututdanningen .

De forholdene som er skissert her, kan forstås som det Baklien [8, 9] kaller strukturbetingelser. I følgeforskning og evalueringsforskning kan et viktig tema være å analysere nettopp slike betingelser og se på hvilket handlingsrom betingelsene gir for aktørene. Når vi ser på hva Baklien legger i aktørbetingelser; holdninger, kunnskaper og interesser, synes jeg det er åpenbart at strukturbetingelser ikke er noe gitt, men noe som skapes sammen med aktørene. Aktørbetingelser og strukturbetingelser er i et gjensidig og dynamisk samspill med hverandre, og kan ses som to sider av samme sak. Uten å pretendere å gi en grundig evaluering av hva som har skjedd hittil, synes jeg dette analytiske skillet hjelper meg til å se hva som har bidratt til å gjøre handlingsrommet trangt – for oss som har vært aktører i prosjektet, for de som kunne vært aktører, og for samspillet mellom oss. Holdningene til hverandre har til dels vært preget av angreps-/forsvarsposisjoner i forhold til Fysio-nett og visjonen bak. Spriket mellom stor entusiasme og sterk skepsis har vært stort innad i lærergruppen. Nivået på faglig og pedagogisk kunnskap var (og er) høyt i hele lærerlaget, men pga. ressursituasjonen var det kun to som kunne delta i produksjon og framstilling av faglig kunnskap på nyskapende måter og som har vært interessert i å sette seg inn i samspillet mellom fag og teknologi.

I startfasen var det få av lærerlaget som kunne inkluderes som aktører. Det har vært både prosjektets styrke og dets store svakhet. Styrken var at vi som arbeidet med det, delte visjonene og dro hverandre videre i en skapende, konstruktiv og slitsom prosess slik at det ble utviklet ”produkter”. Svakheten var at det kanskje hindret andre i å utvikle et eierforhold til Fysio-nett, slik at Fysio-nett på sett og vis ble definert som noe utenom de aktivitetene fysioterapeututdanningen var forpliktet til å drive. Til sammen ga dette, etter min mening, dårlige vilkår for å få til et konstruktivt og kreativt fagutviklingsarbeid knyttet til Fysio-nett fra starten av. Hva er så Fysio-nett?

5. Om Fysio-nett og ”båten som blir til mens vi ror”

Fysio-nett er en interaktiv kunnskapsdatabase som ble bygget opp og utviklet med tanke på å støtte, stimulere og gi utgangspunkt for studentenes læringsprosess. Den fungerer som én arena for læring, ved siden av studiesamlinger, praksisperioder og ukentlig ferdighetstrening i praksisfeltet. Kunnskapsdatabasen ble som tidligere nevnt, utviklet av to entusiastiske lærere ved fysioterapeututdanningen. I samarbeid med professor Britt Kroepelien og datateknologisk kompetanse, utgått fra Kunsthistorie, Universitetet i Bergen, utviklet vi en struktur for fremstilling av faglig tenkning. Denne strukturen har vi i all hovedsak selv fylt med faglig innhold: veiledede faglige analyser av samhandlingssituasjoner mellom fysioterapeut og pasient, der tekst og videoklipp vises simultant, et analyseredskap i form av en trestruktur med 6–700 begreper (noder) som er gitt et innhold (alt fra 3 setninger til 3 sider, avhengig av begrepets kompleksitet) og illustreres med bilder, en termbank med foreløpig 200 faglige termer som forklares kort og en video- og bildebank som inneholder ikke-kommenterte bilder og filmklipp. Alle disse strukturene spiller på hverandre og kan kombineres på ulike måter. Strukturen er tenkt videreutviklet for å inkludere et informasjons-/kontaktforum utdanning– studenter, studenter i mellom og utdanning– praksisfelt. Pr. i dag er funksjoner for informasjon, kommunikasjon og innlevering av oppgaver, ivare tatt av læringsplattformen Classfrontier.

Det spesielle med kunnskapsdatabasen, er at vi som fagutøvere selv har fått et verktøy til å endre, legge til, stryke osv. og skape muligheter for interaktivitet mellom innholdet i de ulike delene av nettstrukturen. Dvs. at kontrollen over det faglige

innholdet og fremstilling av faglig tenkning ligger hos oss. Teknologien gir oss m.a.o. mulighet til å fremstille faglig tenkning på en dynamisk og interaktiv måte.

Intensjonen er at produksjon av faglig innhold i Fysio-nett og undervisningsplanlegging går hånd i hånd. Dette betyr at vi fortløpende kan trekke lærdom av erfaringer vi gjør med innhold i – og bruk av Fysio-nett. Det betyr også at hva Fysio-nett til enhver tid er, og hvordan den integreres i utdanningen, har betydning både for undervisning og læring, og angår både de involverte lærere og studenter.

Da vi begynte med oppbygningen av kunnskapsdatabasen, tok vi utgangspunkt i spørsmålet: Hva er fysioterapi? Fagplanen vår legger til grunn et relasjonelt perspektiv på fagutøvelse og praksisnære situasjoner som et viktig fundament i studentenes læring. Det faglige innholdet som er lagt inn i kunnskapsdatabasen tar dette på alvor, ved at de tre dimensjonene: fysioterapeutens samlede faglige og personlige kompetanse, pasientens kompetanse og det som utvikles i møtet mellom dem, fremstilles som dimensjoner som virker sammen og gjensidig påvirker hverandre og det som kan skapes i det enkelte kliniske møtet (se vedlegg 1 for eksempel på hvordan Fysio-nett ser ut).

Det er altså den fysioterapifaglige yrkesutøvelsen som ligger til grunn for utvikling av kunnskapsdatabasen, der eksempelvis kunnskap fra medisinske disipliner får sin naturlige plass og kommer til anvendelse innenfor rammen av et dynamisk og relasjonelt fysioterapiperspektiv. Strukturen i databasen og visualiseringen ved hjelp av IKT-mediet, gir oss³ mulighet til å begrepsfeste erfaringskunnskap og synliggjøre kunnskapens mer ”tause” dimensjoner. I dette ligger det potensialer for praksisbasert fagutvikling og -forskning gjennom å beskrive, analysere, fortolke og diskutere reell fagutøvelse. Ved å systematisere erfaringene med bruk av Fysio-nett og praksisfeltets utvidede rolle i studiet, har vi etter mitt syn også gode muligheter for å utvikle undervisningsbasert FoU-arbeid. Deltidsstudentene er i flere læringskontekster og er engasjert på flere deltakelsesområder enn de ordinære studentene. Hvilken betydning vil dette få for læringsprosesser og læringsresultat? Og hvilken betydning igjen, vil dette få for undervisningsplanlegging og faglig/pedagogisk tenkning?

³ Mange aktører som kan inkluderes i ”oss”; lærere, klinikere, praksisveiledere, studenter.

Mulighetene for fagutvikling og FoU-arbeid i tilknytning til Fysio-nett og deltidsutdanningen er store, slik jeg ser det. Når jeg ønsker å forsøke å gå opp en vei fra nybrottsarbeid til aksjonsforskning, handler det for det første om å realisere intensjonen/visjonen om å skape og utvikle et innhold i – og bruk av Fysio-nett, slik at det blir et faglig/pedagogisk redskap av høy kvalitet. I den prosessen har jeg et sterkt ønske om å involvere lærergruppen, både fordi lærerne besitter nødvendig og viktig kompetanse, og fordi jeg tror at arbeidsprosessen kan være faglig og pedagogisk stimulerende og lærerik, både for den enkelte lærer, og for kollegiet som helhet. For det andre har jeg en intensjon om å bruke og utforske IKT's muligheter i en slik FoU-prosess. Nettet vil være en arena der for eksempel endringer kan synliggjøres og studentfaglig aktivitet dokumenteres. For det tredje har jeg en intensjon om å få erfaring med hvordan et pågående utviklingsprosjekt kan bli til forskning. Av det jeg hittil har skrevet framgår det kanskje at både eget kollegium, deltidsstudenter og profesjonsfelt er aktuelle aktører i mulige FoU-prosjekt. I fortsettelsen vil jeg konsentrere meg om fagutvikling på egen utdanning, der egne lærerkrefter og deltidsstudentene inngår i det jeg vil karakterisere som ”den nærmeste sonen” for utvikling. Den neste sonen vil inkludere profesjonsfeltet, og i første rekke den delen av profesjonsfeltet som inngår i et samarbeidsforhold til oss som praksisveiledere. Dette tror jeg vil være et særdeles spennende felt der vi ved hjelp av Fysio-nett kan synliggjøre fagutøvelse og fagkunnskap, som grunnlag for diskusjon om perspektiver på fagutøvelse, syn på hva som er relevant profesjonskompetanse hos kommende fysioterapeuter osv. Av pragmatiske hensyn og spesielle utfordringer knyttet til feltilgang, tas ikke dette feltet med i dette paperet.

6. Hvorfor aksjonsforskningstradisjoner er aktuelle

Karakteristiske trekk ved utviklingen av deltidsutdanningen og Fysio-nett som del av den, er at begge deler formes underveis, eller som en sa: ”Båten blir til mens man ror”. Dette er mitt pragmatiske utgangspunkt for å prøve ut aksjonsforskning i dette prosjektet. Det dreier seg om å skape noe konkret og praktisk og utvikle det videre. Og det dreier seg om å følge og forme en utviklingsprosess [11]. I tillegg har jeg en demokratisk og forskningsetisk begrunnelse for at jeg ønsker å basere meg på

tradisjoner fra aksjonsforskning [11, 12]. Mens ”tradisjonell” forskning snakker om tilbakeføring av kunnskap til det utforskede felt som noe som bør etterstrebtes [13], er læring i henhold til aksjonsforskningstradisjoner, både forskningens startsted, prosess og mål; forskningen skal bety læring for alle de involverte parter: forskere – beslutningstakere – aktører (bla. [11, 12, 14]). Det er et kollektiv av ”utforskere” og ”utforskede” som sammen skal lære. Aksjonsforskning tar derfor Skjervheim på alvor i følge Levin [15]: Partene er involvert i den samme saken, de har et felles ”problem” som de i fellesskap forsøker å finne ut av [16]. Forskeren prøver ikke å skille seg fra feltet og være ”nøytral”, men inngår som part i diskusjonene som bidrar til selve forskningens læringsprosess. Det betyr likevel ikke at læringsdimensjonen er uproblematisk. Mange prosjekt innenfor aksjonsforskning og ”trailing research” kan skjære seg bl.a. fordi fokus på læringsprosesser glipper ([14, 17]).

Når jeg ut fra disse perspektivene ønsker å bruke aksjonsforskning som ”modell” for å utvikle Fysio-nett fra entusiastisk nybrottsarbeid hos noen få til et mer systematisk forskningsarbeid som involverer flere, støter jeg umiddelbart på problemer i forholdet mellom ”dem” og ”meg”. For det første er det ingen selvfølge at lærerne i lærerlaget, eller deltidsstudentene synes de har et felles problem med meg som prosjektansvarlig i å utvikle Fysio-nett! Er det sikkert at alle ønsker å være med på det aktuelle læringsprosjektet? Selv om de kan se nytten av det – er det verdt det? For det andre er min rolle i forholdet mellom ”utforsker–utforsket” særdeles uavklart på nåværende tidspunkt, og min legitimitet som ”forsker” heller tvilsom. I pensumlitteraturen til dette metodekurset, opereres det med et skille mellom forskere – beslutningstakere – aktører, der forskerne stort sett er invitert inn i feltet av feltet selv [14, 17-19]. I andre sammenhenger er det forskeren som selv søker adgang til et felt, eksempelvis har mye skoleforskning vært av denne karakter [20]. I mitt tilfelle utgjør jeg selv en del av det feltet som jeg samtidig ønsker å utvikle forskning sammen med. Og for det tredje: Jeg ønsker å initiere til – og fasilitere forskningsprosesser samtidig som jeg står ansvarlig overfor NorgesUniversitetet (NUV) som har bevilget penger til Fysio-nett, for at det faktisk produseres et innhold i kunnskapsdatabasen. Hensynet til resultatet – at det kommer noe ut av fagutviklingsarbeidet i form av produkter til Fysio-nett, kan komme i konflikt med fokus på læringsprosesser. Så på denne bakgrunn – hvordan skape muligheter for å få til en forskningsprosess?

7. Premisser for å få til en forskningsprosess

Beskrivelsen av veien fram til nå, mine forskningsinteresser og de problemene jeg ser knyttet til prosjektet's og min egen legitimitet, synliggjør en del av utfordringene jeg står overfor. Hvilke premisser må være tilstede for å få til en god utviklings- og forskningsprosess? Med utgangspunkt i Baklien's strukturbetingelser [8, 9], må i alle fall følgende avklares: Hva er de økonomiske ressursene for utviklingen av Fysio-nett? I dag har studieleder et regnskap over midler som er brukt, men størrelsen på rammen framover er uavklart fordi Høgskolen ikke har klart å fastsette størrelsen på sin økonomiske involvering og forpliktelse overfor NUV. Dette gjør det umulig å planlegge aktivitetsnivået og i hvor stort omfang det er mulig å trekke andre lærere inn i arbeidet. Hvor mange timer er til rådighet til fagutviklingsarbeid? Hvem kan frigjøres fra andre oppgaver? De økonomiske rammene får direkte konsekvenser for prosjektets mulighet til å utvikle legitimitet. Alle aksjonsforskningsprosjekt byr på legitimitetsproblematikk, hevder Olsen & Lindøe [17]. For å utvikle legitimitet for prosjektet Fysio-nett, tror jeg det er sentralt at mulige aktører får noen erfaringer med produksjon av stoff til – og bruk av Fysio-nett i egen undervisning. Jeg tror ikke det er realistisk å trekke samtlige lærere med, men en gruppe interesserte må ha sjanse til å komme på "innsiden" og få mulighet til involvering og engasjement. Ideelt sett burde mange i lærerlaget hatt et eierforhold til Fysio-nett fra starten, men ettersom "det toget gikk", må det utvikles en større grad av eier-forhold i en mindre gruppe nå framover. Og det fordrer klare økonomiske og personellmessige rammebetingelser. Det handlingsrommet som til enhver tid skapes og forhandles frem for et evt. fagutviklingsprosjekt, er avhengig av at det er aktører som deltar i handlingsrommet, at det er noen som aktivt forsøker å realisere interessene sine og som ønsker å bruke og utvikle kunnskaper sammen.

Derneft må man avklare: Hva kan være en hensiktsmessig arbeids- og autoritetsfordelingen mellom studieleder, meg som prosjektleder og mellom oss og de andre i styringsgruppen? Det må bli langt klarere hvem som har makt og myndighet til å treffe beslutninger og gjennomføre tiltak. I dag har jeg for eksempel et faglig prosjektansvar, men ingen myndighet til å treffe beslutninger og gjennomføre tiltak som involverer annet enn bruk av egen arbeidstid. Hvilke oppgaver medlemmene i styringsgruppen er tenkt å ha overfor evt. andre aktører, må også avklares på et

organisatorisk nivå. Det kan bl.a. dreie seg om hvilke kvalitetskrav som skal settes av hvem til de faglige bidragene andre aktører produserer (alle bidragsytere behøver ikke være aktører i et forskningsprosjekt). Slike avklaringer dreier seg om roller innenfor et mulig prosjekt og berører også problematikk knyttet til min legitimitet i en mulig forskerrolle. For egen del må jeg utvikle legitimitet som utviklingsaktør, som veisøker og konstruktiv veibygger [20]. Men å gå fra å være en til dels ”unfriendly insider” til å bli en ”friendly outsider”⁴, som fortsatt skal være ganske mye på innsiden, og i en atmosfære av ”naturlig skepsis”, byr nok på ekstra store – og kanskje for store – utfordringer. Det kan være det er nødvendig at jeg forsøker å skaffe meg mer rom og distanse enn jeg har pr. i dag. Det kan innebære at jeg må frigjøres fra det overordnede ansvaret for å utvikle Fysio-nett som produkt og implementere endringer der. Det innebærer i så fall at jeg må forsøke å få ekstern finansiering, vikarstipend el.l. Selv om skillet mellom forsker–utforsket er mindre tydelig i aksjonsforskning enn ellers, synes det åpenbart at jeg som en mulig forskningsprosjekt-ansvarlig, må være mindre involvert i selve prosjektet enn jeg er i dag. Det ligger ikke bare i vanskelighetene med å endre en rolle og en status fra noe – og til noe annet, men også i en av aksjonsforskningens store utfordringer: å få til systematisk innhenting og analyse av data, dvs. forskning, og ikke bare aksjon [18, 20]. Det igjen – krever en passe pendling mellom nærhet og distanse.

Et siste moment som jeg ønsker å trekke fram som premiss, er knyttet til motstand i lærerlaget. Som jeg har vært inne på, er holdningene den enkelte har til prosjektet avhengig av de ressursmessige og organisatoriske rammebetingelsene, det Basberg [13] kaller reelle og pragmatiske grunner til å være kritisk til et prosjekt. Motstand kan også være uttrykk for en legitim skepsis til prosjektet og manglende anerkjennelse av prosjektets legitimitet [17]. Og motstand kan ha sammenheng med ”ubehag ved å bli sett i kortene” [13]s.35. Ved å bidra til å produsere tekster på Fysio-nett og diskutere disse, synliggjør man sin faglighet. Det innebærer en form for risiko som ikke alle ønsker å ta [10]. For å kunne få til faglig utvikling og fagutvikling, slik intensjonen var da utdanningen påtok seg oppgaven med å utvikle en deltidsutdanning, er vi avhengige av å skape en kultur der det skal kjennes trygt å være og fruktbart å delta. Vi må klare å endre den tendensen det har vært til å oppfatte prosjektet Fysio-nett som

⁴ Begrepet ”the friendly outsider” er hentet fra kap. 6 i: (18).

en litt "betent" salderingspost med en noe negativ valør. Vi må skape muligheter for at folk kan bidra til den faglige og pedagogiske videreutviklingen av Fysio-nett uten at det oppfattes som en ekstra belastning i en allerede presset arbeidsdag. Da kan vi kanskje få til det Tiller kaller en "skoleutvikling" [21] på fysioterapeututdanningen og et "forskende partnerskap" [22] som involverer lærerlaget, studenter – og etter hvert også profesjonsfelt.

Utfordringen blir dels å få i gang et utviklings- og forskningsarbeid knyttet til prosjektet og dels å dokumentere slikt arbeid og resultatene av det. Jeg vil nå forsøke å konkretisere veien videre.

8. Planleggingsfasen

I første omgang bør jeg gi samtlige lærere en innføring i Fysio-nett og mulighetene jeg ser for fagutvikling. Det innebærer at jeg må forsøke å selge mine ideer [10] om at arbeid med Fysio-nett kan bidra til fagutvikling for flere av de aktivitetene fysioterapeututdanningen har ansvar for. En del av motiveringsarbeidet kan bestå i å finne ulike veier for å skape FoU-prosjekt, hvilke eksterne finansieringskilder som kan være aktuelle, hvilken type FoU-arbeid som kan gi uttelling i en kvalifiseringsprosess til 1.lektor, hvordan arbeid med Fysio-nett kan inngå i en slik sammenheng osv. Dernest må det bli tydelig hvilket rom det er for å sette av tid på arbeidsplanene til de som er interessert. Når jeg først har klarlagt slike forutsetninger, vil jeg kunne ha en ide om forholdet mellom målsetninger, virksomhet/aktivitet og rammebetingelser [8]. Vil det være realistisk å få til fagutvikling innenfor de aktuelle rammebetingelsene? Hvilke områder peker seg ut som mer realistiske enn andre? Hvis vi nå er noen motiverte aktører som sammen mener at det er mulig å få til noe, kan planleggingsfasen fortsette.

Det aller første som må skje, er å planlegge og skape arenaer for dialog og felles møtepunkt. Innenfor aksjonsforskningstradisjoner trekkes dette alltid frem som sentralt [10-12, 15, 18]. I en vurdering av vellykkede og mindre vellykkede følgeforskningsprosjekt (eng. "trailing research"), peker Finne, Olsen & Lindøe [14, 17] på følgende kritiske områder for å lykkes med prosjekt: 1. Å holde fast på fokuset

om læring (jfr. s. 9), 2. Å drøfte og avklare roller og ansvar blant deltakerne, ikke minst min posisjon i det hele, (jfr.s. 10 og 11–12), 3. Klargjøre forventninger til hverandre, til prosjektet og finne ut av den enkeltes interesser. Hva synes den enkelte kan være verdifullt å gjøre? Hvilke problemstillinger er den enkelte opptatt av? Hva skal følges og evalueres? 4. Rydde rom for store nok og mange nok arenaer til at jevnlig dialog blir mulig; for eksempel halvårlige 2 dagers seminar, og 5. Utvikle felles fokus på temaer som skal undersøkes. Disse forholdene tror jeg det kan være særdeles nyttig å ha med seg i planleggingsfasen av et aksjonsforskningsprosjekt.

Situasjonen på fysioterapeututdanningen i dag, er at vi har et Fysio-nett. Det kan forstås som et ”tiltak” som er satt i verk for å realisere en god deltidsutdanning. Det tiltaket er ikke resultat av en aksjonsforskningsprosess, men veien videre kan bli det. Vi kan utvikle Fysio-nett kontinuerlig innholdsmessig, vi kan endre studentenes læringsaktiviteter, vi kan følge med de 15 studentene i deres læringsprosess, og vi kan lære av prosessen mens vi gjør det. Jeg tiltenker meg selv en rolle der jeg har et overordnet ansvar for å legge forholdene til rette for å utvikle og dokumentere en aksjonsforskningsprosess og -resultat. Hvorvidt jeg kan eller bør inngå i lærerstaben på lik linje med de andre lærerne, er et spørsmål, jfr. 12.

9. Selve forskningsprosessen

Hvis vi nå forutsetter at det finnes en gruppe interesserte lærere, handlingsrom er skapt og vi har startet planleggingen, kan selve forskningsprosessen komme i gang. Deltakerne har definert sine roller, avklart forventninger, de har definert noen felles fokus, de er involvert i handlinger i Fysio-nett og/eller deltidsstudiet på ulike måter – da opplever de forhåpentligvis at de har et felles ”problem”, en felles sak. Det innebærer en rett til å forme forskningsprosessen underveis og en rett til å forvente ko-generativ læring; gjensidig læring for alle involverte parter [14, 17, 18]. Etter mitt syn er det viktig også å understreke at rettigheter og forpliktelser henger sammen. Deltakelse innebærer også å inngå i et forpliktende fellesskap der alle har et felles ansvar for fremdriften.

Selve forskningsprosessen kan ha ulik vektlegging på henholdsvis endringsprosesser og endringshandlinger, på systematisk innhenting og analyse av data og praktiske handlinger, på prosess og produkt (Fysio-nett). Tradisjonelt har aksjonsforskningen tippet i retningen ”mye aksjon og lite systematisk gransking og undring” [20]. Denne tendensen er i ferd med å snu. I dag synes forskere innenfor aksjonsforskningstradisjoner å legge stor vekt på refleksive prosesser, på å skape analyser av det som skjer og bringe tilbake umiddelbar feedback og kunnskap – for å støtte konstruksjon av mening som et input til læringsprosesser [14, 15, 18].

Forskningen og forskeren beklager ikke et formativt aspekt, men etterstreber det. Forskeren deltar aktivt som forandringsagent. Forskeren kan likevel ha litt ulike oppgaver i ulike faser av et prosjekt. I ”trailing research” som defineres som en pragmatisk evalueringsaktivitet kombinert med refleksjonsprosesser, mener Olsen & Lindøe [17] at de har funnet fram til en ”ideell” modell for forskerens involvering. Han/hun skal være aktiv i de to første fasene: i planleggingen av en handling, og av planleggingen av evalueringen, passiv i tredje fase som er implementering av intervensjonen, aktiv når det gjelder den formative evalueringen, passiv når det gjelder tilpasning av intervensjonen i henhold til feedback og aktiv i sjette og siste fase: den summative evalueringen.

Som jeg tidligere har vært inne på, kan det ikke etableres et tydelig skille mellom forskere–beslutningstakere–aktører innenfor mulige FoU-prosjekt knyttet til Fysio-nett dersom kollektiv fagutvikling er ønskelig og jeg skal fortsette som prosjektkoordinator og lærer. Denne pendlingen mellom å være passiv og aktiv i ulike faser, synes derfor vanskelig. Å utvikle legitimitet har jeg nevnt, dertil kommer behovet for noe mer avstand i perioder for å skape muligheter for refleksjon og selvrefleksjon, og jeg vil også tro at deltakelse i forskeropplæring er særdeles nødvendig.

En ”ideell” situasjon for å drive aksjonsforskning med tanke på fagutvikling i utdanningen med meg selv som veiviser, foreligger ikke pr. i dag, hvis jeg skal ta utgangspunkt i at det krever et skille mellom forsker(e) og utforsket. Det kan likevel være at det går an å starte en prosess som tar sikte på mer systematisk innhenting av data og dokumentasjon knyttet til den involveringsprosessen jeg vil forsøke å initiere, og de resultatene som kan komme ut av det. For det første vil det kunne føre til

nyttige refleksjonsprosesser knyttet til Fysio-nett og fagutvikling, både i lærerlaget og hos meg. For det andre vil det kunne gi en bedre mulighet for å utvikle noen felles fokus og generere problemstillinger av bred interesse. Og for det tredje fordi rammefaktorer og roller kan endre seg over tid, slik at en systematisk dokumentasjon nå fremover vil kunne være bidrag i en senere retrospektiv analyse.

Selv om en aksjonsforskningsprosess inkluderer å utvikle problemstillinger i fellesskap, kan man ikke begynne noen form for systematisk datainnhenting eller dokumentasjon uten et fokus. Selve aksjonsforskningsprosessens og følgeforskningens natur innebærer at det er noen områder/tema som peker seg ut som mer aktuelle enn andre. Disse vil jeg forsøke å konkretisere i det følgende.

10. Mulige forskningstema

Aksjonsforskning og ”trailing research” er opptatt av å følge en prosess, implementere endringer og evaluere hva som skjer. I dette ligger et fokus på forholdet mellom handling og refleksjon. Hva kan være handlinger knyttet til deltidsutdanningen og Fysio-nett, og hva kan refleksjonene være sentrert rundt? Med et fremoverskuende perspektiv kan man følge med på intenderte og ikke-intenderte effekter [9] av bruken av Fysio-nett og av deltidsutdanningen som pedagogisk prosjekt og organisasjonsmessig utfordring i etablerte strukturer. På ett nivå inngår Fysio-nett og den pågående deltidsutdanningen som et delvis eksternt finansiert prosjekt innenfor en eksisterende organisasjon. Følgeforskning kan da bestå i, ut fra både en kollegial og en faglig/pedagogisk synsvinkel, å følge med på hva som skjer på utdanningen. Eks.:

1. Hva skjer i lærerkollegiet når noen utvikler en IKT- støttet deltidsutdanning med den hensikt å bidra til fagutvikling på utdanningen?
2. Hva skjer når man skal drive et eksternt finansiert prosjekt inn i en etablert organisasjon med trang økonomi?
3. Hvordan er struktur- og aktørbetingelsene for fagutvikling på utdanningen og hvordan kan de endres/forbedres?
4. Hvordan påvirkes grunnutdanningens læringsaktiviteter og faglige profil som følge av utviklingen av kunnskapsdatabasen Fysio-nett på deltidsutdanningen?

Med dette som forskningstema vil hele lærergruppen være aktuell, både som aktører i forskningsprosjektet, og også som informanter i datainnsamling for eksempel i form av intervju, diskusjonsgrupper og lignende.

På et annet nivå skal det utvikles et ”produkt”; en deltidsutdanning innenfor fysioterapeututdanningen, med bruk – og kontinuerlig utbygning av kunnskapsdatabasen: Fysio-nett. Dette er et ansvar som hviler på de involverte lærerne og meg som prosjektleder. Kun deler av lærergruppa vil være aktuell i dette arbeidet. For å utvikle utdanningen og bygge ut kunnskapsdatabasen, er det nødvendig å ha fokus både på egen kompetanse som lærer og som fagperson (fysioterapeut). Det er også nødvendig å ha fokus på studentenes læringsprosesser og læringsutbytte. En mulig innfallsvinkel i forhold til utdanning og læring, er å ta utgangspunkt i den didaktiske relasjonsmodellen [23, 24]. Denne bidrar til hele tiden å kunne ha et bevisst og reflektert forhold til mål, faginnhold, vurderingsformer og elevforutsetninger og sammenhengen mellom dem. Ut fra erfaringer med, og evt. nysgjerrighet hos deltakerne, kan mulige problemstillinger innenfor ”deltidsgruppa” være:

1. Hva skjer med fagforståelse og pedagogikk i møtet med teknologien, gjennom bruk av Fysio-nett?
2. Hvilke endringer skjer i kunnskapsdatabasen Fysio-nett og ut fra hvilke erfaringer/med hvilke begrunnelser?
3. Hvilken betydning har Fysio-nett i studentenes læringsprosess og hva med Virker Fysio-nett fremmende eller hemmende i læringsprosessen?
4. Hvilke handlinger utføres for å endre innhold og struktur i Fysio-nett; Av hvem? Med hvilken bakgrunn?
5. I hvilken grad er det studentene – i hvilken grad lærerne selv som initierer til forandring?
6. Hvordan arbeider deltidsgruppa med fagutvikling? Hvor mye tid er satt av? Hvordan ble arbeidet fordelt? Hvilke erfaringer hadde de med å gjøre det slik? Hvordan endret arbeidsmåten seg underveis?

Slike spørsmål vil være av betydning for den stadige formingen av Fysio-nett og deltidsutdanningen. De kan bidra til å belyse forholdet mellom endringer (tiltak) og endringsprosesser innad på deltidsstudiet.

11. Arbeidsform og dataproduksjon i ”deltidsgruppa”

I det foregående har jeg skissert noen mulige fokus og forslag til problemstillinger som kan være egnet for utforskning ved hjelp av aksjons-/følgeforskningstradisjoner. Problemstillingene må videreutvikles, endres og avgrenses i samarbeid mellom de involverte partene. Det er spesielt ”deltidsgruppa” som må ta stilling til hva som kan være hensiktsmessige aktiviteter, data og metoder for innhenting og produksjon av data. Det bør også være opp til de involverte lærerne, slik jeg ser det, å ta stilling til hvordan deltidsstudentene kan inngå i prosjektet; som del av et ”forskende partnerskap”[22] og/eller som en del av ”dataene” i den formative og summative evalueringen. Det som i alle fall er sikkert, er at studentene er de som best kan fortelle hvordan studiet fungerer: ”De kan gi viktige tilbakemeldinger på relasjonen mellom undervisning, kunnskap og læring. I den forstand er studentene sakkyndige informanter i skoleutvikling og kvalitetsforbedring av undervisning” (s.34) [21].

Når det er sagt, kan det være mange typer data som kan være aktuelle og mange måter å ”samle” dem inn på. Både kvalitative og kvantitative data kan gi nyttig innsikt. I nåværende fase vil jeg fremheve betydningen av forholdet mellom handling og refleksjon [17] og kvalitative datainnsamlingsmetoder i den sammenheng. De som blir med i et aksjonsforskningsprosjekt vil være involvert i handlinger som lærer på deltidsutdanningen og/eller i handlinger som følge av produksjon av innhold til Fysionett. Disse handlingene vil være verdifulle å reflektere over. Ønsket om – og behovet for systematikk og dokumentasjon, tilsier at erfaringene nedskrives og ”loggføres” på måter man blir enige om.

Jeg ser for meg jevnlig arbeidsmøter hvor alle de involverte presenterer sine erfaringer muntlig og skriftlig, og på bakgrunn av egne ”feltnotater”. Arbeidsmøtene bør også inneholde planlegging av evalueringsaktiviteter og kursen framover [17]. I ”forskerrollen” bør jeg skrive egne loggnotater både fra prosessen underveis og fra arbeidsmøtene. Jeg bør være en som fascilerer dialogen på møtene, og være bevisst min oppgave i forhold til det [18]. Umiddelbart får jeg assosiasjoner til ProblemBasertLæring (PBL) [25] som fysioterapeututdanningen siden studiets

oppstart, har basert sitt utdanningsprogram på⁵. I PBL inngår utstrakt bruk av såkalte basisgrupper med 4–7 studenter i hver gruppe, samt en veileder. Gruppen skal gjennom en fastlagt arbeidsmåte; problemløsningssirkelen, komme fram til felles problemstillinger, innhente kunnskap i forhold til disse, bringe kunnskapen tilbake til fellesskapet og utvikle ny kunnskap. Alle på utdanningen har lang erfaring i denne type arbeid. Kan vi som en start, trekke på disse erfaringene ved å lage en tilsvarende basisgruppe bestående av de involverte lærerne med meg selv som veileder?⁶ PBL legger opp til en demokratisk og dynamisk arbeidsprosess og arbeidsgangen er kjent for alle. Den pendler i sin natur mellom kreativitet og refleksjon, mellom å tenke nytt og være kritisk. I PBL er det nødvendig å ha fokus på læringsklimaet for å få et godt læringsutbytte, eller sagt på en annen måte: læringsresultat, gruppeprosess og læringsprosess henger sammen. Å arbeide for å få til noe/skape noe, kan gi gevinster både i form av resultat; i dette tilfellet en deltidsutdanning og en nettstøtte av høy kvalitet, og i form av god relasjonsbygging innad i gruppen. Samtidig innebærer den tettere samhandlingen som er nødvendig innenfor aksjonsforskning, en risiko for at det motsatte skjer. Det støttes av Gustavsen's erfaring [27]: betydningen av et arbeid/en "hendelse" innad i en organisasjon, kan ligge vel så mye på "relasjonsbyggings-hendelsen" som på selve "hendelsen". Så hvilken vei det bærer og om FoU-arbeid knyttet til Fysio-nett vil bli fruktbart eller ikke, er ikke godt å si. Å inngå i et aksjonsforskningsprosjekt innebærer at samtlige aktører må være villige til å bli med på en reise i ukjent landskap. Det betyr risikovillighet og dristighet [10], og man må kjenne at man har krefter til å stå i det ukjente.

12. Avslutning

Jeg har nå presentert og diskutert noen utfordringer, begrensninger og muligheter som ligger i det å utvikle nybrottsarbeid til fagutviklingsprosjekt – i retning aksjonsforskning. Gjennom ekstern støtte til utvikling av Fysio-nett som en integrert og viktig del av et deltidsstudium, har utdanningen fått en gylden mulighet til en mer kollektiv faglig og faglig-/pedagogisk utvikling. Denne sjansen håper jeg vi kan gripe.

⁵ I sin bok om kvalitativ forskning, fremstiller Patton (19.) aksjonsforskning som en aksjonsorientert og problem-løsende aktivitet. Nærheten mellom aksjonsforskning og PBL synes derfor å være nærliggende.

⁶ Jeg har selv erfaring fra en slik arbeidsform i et internasjonalt utviklingsarbeid jeg deltok i med fysioterapeutlærere fra mange land. Denne resulterte i en publisert artikkel (26.)

Ved å skrive dette paperet har jeg fått anledning til å ta et litt mer distansert blikk på en prosess jeg har stått midt oppe i lenge – med begge hender og føtter. Jeg har forstått mer av grunnene til at det har vært vanskelig å få til et mer kollektivt prosjekt hittil, der ressursituasjonen og mangelfull rolleavklaring på flere nivå har vært avgjørende. Min hensikt har ikke vært å ”fordele skyld”, men å få fram hva som blir sentrale premisser fremover for at det skal være mulig å utvikle FoU-prosjekt og aksjonsforskning. Selv om problemene er mange og utfordringene store, er min visjon om en kreativ og støttende utviklingsprosess i aksjonsforskningens ånd fortsatt levende.

REFERANSELISTE:

1. Heggen, K., Lærerarbeid og dobbel profesjonalitet, i *Klinikk og akademia. Reforme, rammer og roller i sykepleierutdanningen*, B. Christiansen, K. Heggen, and B. Karseth, Editors. 2004, Universitetsforlaget: Oslo. p. 14-36.
2. Heggen, K., *Akademisk arbeid og roller*, i *Klinikk og akademia. Reforme, rammer og roller i sykepleierutdanningen*, B. Christiansen, K. Heggen, and B. Karseth, Editors. 2004, Universitetsforlaget: Oslo. p. 37-58.
3. *Lov for universitet og høyskoler*. 1995.
4. *Kunnskapens pris. Tiltaksplan for forskning og utviklingsarbeid 2001-2005*. 2000. p. 8.
5. *Program for forskning knyttet til profesjonskunnskap og profesjonsutdanningsdidaktikk*. 2004. p. 10.
6. Ekeli, B.-V., *Evidensbasert praksis. Snublestein i arbeidet for bedre kvalitet i helsetjenesten?* Vol. 2. 2002: Eureka Forlag, Høgskolen i Tromsø. 74.
7. Støkken, A.M., *Hvilket bilde tegner seg av den fleksible masterstudenten og hva slags bilder av studiet trer fram gjennom disse studentene?* 2004: Seminar i Norges Universitetet, Tromsø.
8. Baklien, B., *Evalueringsforskning for og om forvaltningen*, in *Evaluering av offentlig virksomhet*, O. Foss and J. Mønnesland, Editors. 2000, NIBRs pluss-serie. p. 53-78.
9. Baklien, B., *Følgforskning*, i *Sosiologi i dag*. 2004. p. 49-66.
10. Eilertsen, T.V., *Aksjonsforskning på nært hold: muligheter og dilemmaer*, in *Aksjonsforskning i skole og utdanning*, T. Tiller, Editor. 2004, Høyskoleforlaget: Kristiansand. p. 31-45.
11. Reason, P. and H. Bradbury, *Handbook of Action Research. Participative Inquiry and Practice*. 2001: SAGE publications.
12. McNiff, J. and J. Whitehead, *Action research : principles and practice*. 2nd ed. 2002, London: RoutledgeFalmer. XI, 163 s.
13. Basberg, C.E., *Vanskelig feltilgang - noen metodologiske refleksjoner over et avkortet feltarbeid*, in *Sosiologi i dag*. 2004. p. 31-50.
14. Finne, H., M. Levin, and T. Nilssen, *Trailing Research - A model for useful Program Evaluation*, in *Evaluation*. 1995, SAGE Publications: London, Thousand Oaks and New Delhi. p. 11-31.
15. Levin, M., *Aksjonsforskning*. 2004, Forskerkurset Metode på tvers, Det Samfunnsvitenskapelige Fakultet, Universitetet i Tromsø: Tromsø.
16. Skjervheim, H., *Deltakar og tilskodar*. 1957, Institutt for sosiologi, Universitetet i Oslo: Oslo. p. 12.
17. Olsen, O.E. and P. Lindøe, *Trailing Research based Evaluation; Phases and Roles*, in *Evaluation and Program Planning*. 2004. p. 371-80.
18. Greenwood, D.J. and M. Levin, *Introduction to Action Research: Social Research for Social Change*. 1998: Thousand Oaks, Sage. 1-30,51-125, 253-265.
19. Patton, M.Q., *Qualitative Research & Evaluation Methods*. 3rd ed. 2002, London: Sage. 1-598.
20. Tiller, T., *Aksjonsforskning i skole og utdanning*, ed. T. Tiller. 2004, Kristiansand: Høyskoleforlaget.

21. Tiller, T., *Det didaktiske møtet - et møte mellom fag og hverdag. Grunnlaget for en lærende skole.* 1995, Oslo: Praxis Forlag. 160.
22. Tiller, T., *Aksjonslæring : forskende partnerskap i skolen.* 1999, Kristiansand: Høyskoleforl. 160 s.
23. Bjørndal, B. and S. Lieberg, *Nye veier i didaktikken? en innføring i didaktiske emner og begreper.* Pedagogisk perspektiv. 1978, Oslo ,: Aschehoug. 172 s.
24. Hiim, H. and E. Hippe, *Å utdanne profesjonelle yrkesutøvere.* 2001, Oslo: Gyldendal akademisk. 313 s.
25. Fysioterapeututdanningen, H.i.T., *3-årig fysioterapeututdanning. Fagplan.* 1999.
26. Broberg, C., et al., *A Conceptual Framework for Curriculum Design in Physiotherapy Education - An International Perspective,* in *Advances in Physiotherapy.* 2003. p. 1-8.
27. Gustavsen, B., *Theory and Practice: the Mediating Discourse,* in *Handbook of Action Research. Participative Inquiry and Practice,* P. Reason and H. Bradbury, Editors. 2001, SAGE publications. p. 1-14.

Pensumliste:

- Baklien, B (2000) : *Evalueringsforskning for og om forvaltningen*, i *Evaluering av offentlig virksomhet*, O. Foss and J. Mønnesland, Editors. 2000, NIBRs pluss-serie. s. 53-78. **25 s**
- Baklien, B. (2004): *Følgeforskning*, i *Sosiologi i dag*. 2004. s. 49-66 **17 s**
- Basberg, C.E., *Vanskelig felttilgang - noen metodologiske refleksjoner over et avkortet feltarbeid*, in *Sosiologi i dag*. 2004. p. 31-50 **19 s**
- Eilertsen TV (2004) *Aksjonsforskning på nært hold: muligheter og dilemmaer*. I: *Aksjonsforskning i skole og utdanning*. Høyskoleforlaget, Kristiansand. 31-45 **14 s**
- Fals Borda, O (2001) *Participatory (Action) Research in Social Theory: Origins and Challenges*. I: *Handbook of Action Research, Participative Inquiry and Practice*. Ed: Reason P & Bradbury H. SAGE Publications, s. 27-37 **10 s**
- Finne, Håkon, Levin, Morten & Nilssen, Tore: *Trailing Research Based Evaluation. A Model for Useful Program i: Evaluation*. Evaluation 1995, SAGE Publications, London, Vol 1(1):11-31 **20 s**
- Greenwood Davydd J & Levin, Morten (1998) *Introduction to Action Research: Social Research for Social Change*. **116 s**
Kap.1: Introduction 3-49
Kap. 4: Scientific Methods and Action research 53-66
Kap. 5: An Epistemological Foundation for Action Research 67-92
Kap. 6: The Friendly Outsider: Knowledge and Skills in Action Research 93-108 (
Kap. 7: Local Knowledge, Cogenenerative Research, and Narrativity 109-126
- Gustavsen B (2001) *Theory and Practice: the Mediating Discourse*. I: *Handbook of Action Research, Participative Inquiry and Practice*. Ed: Reason P & Bradbury H. SAGE Publications, s. 17-26 **9 s**
- Lund, T (2004): *Hvem sin kunnskap, hvem sin forståelse? Demokratisk aksjonsforskning i pedagogisk sammenheng*. I: *Aksjonsforskning i skole og utdanning*. Høyskoleforlaget, Kristiansand 189-210 **21 s**
- Madsen, J (2004) *Sosiokulturell forskningstradisjon, aktivitetsteori og aksjonsforskning som gjensidige støttespillere*. I: *Aksjonsforskning i skole og utdanning*. Høyskoleforlaget, Kristiansand 143-162 **19 s**
- McNiff, J. and J. Whitehead, *Action research : principles and practice*. 2nd ed. 2002, London: RoutledgeFalmer. **163 s**

Olsen, Odd Einar & Lindøe, Preben: <i>Trailing Research Based evaluation; Phases and Roles.</i> (Kommer i <i>Evaluation and Program Planning</i>)	20 s
Pasmore, W (2001) <i>Action Research in the Workplace: the Socio-technical Perspective. I: Handbook of Action Research, Participative Inquiry and Practice.</i> Ed: Reason P & Bradbury H. SAGE Publications, s. 38-47	9 s
Patton, M.Q., <i>Qualitative Research & Evaluation Methods.</i> 3rd ed. 2002, London: Sage.	
Kap 4: Particularly Appropriate Qualitative Applications 143-206	63s
Kap 5: Designing Qualitative Studies 209- 257	48 s
Reason P & Bradbury H (2001) <i>Introduction Inquiry and Participation in Search of a World Worthy of Human Aspiration. I: Handbook of Action Research, Participative Inquiry and Practice.</i> Ed: Reason P & Bradbury H. SAGE Publications, s. 1-14	13 s
Skjervheim, H., <i>Deltakar og tilskodar.</i> 1957, Institutt for sosiologi, Universitetet i Oslo: Oslo.	12 s
Tiller, T (2004) <i>Forpliktende forskningsfantasi. I Aksjonsforskning i skole og utdanning.</i> Høyskoleforlaget, Kristiansand. 13-30	17 s
SUM	615 s

Vedlegg 1: Fysio-nett

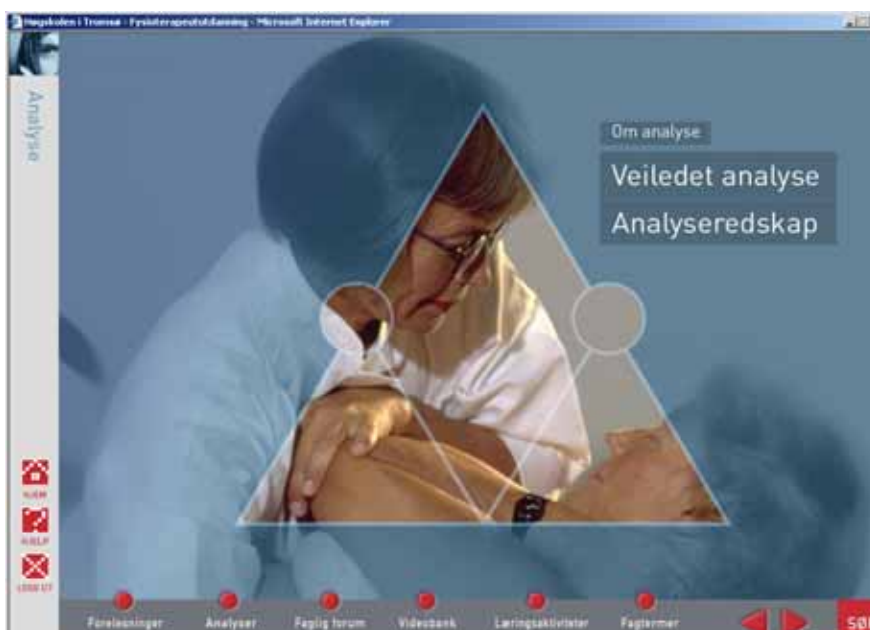
Figur 1: Innloggingsside Fysioterapeututdanningen - nett

Figur 2: Hjemmesiden Fysio-nett

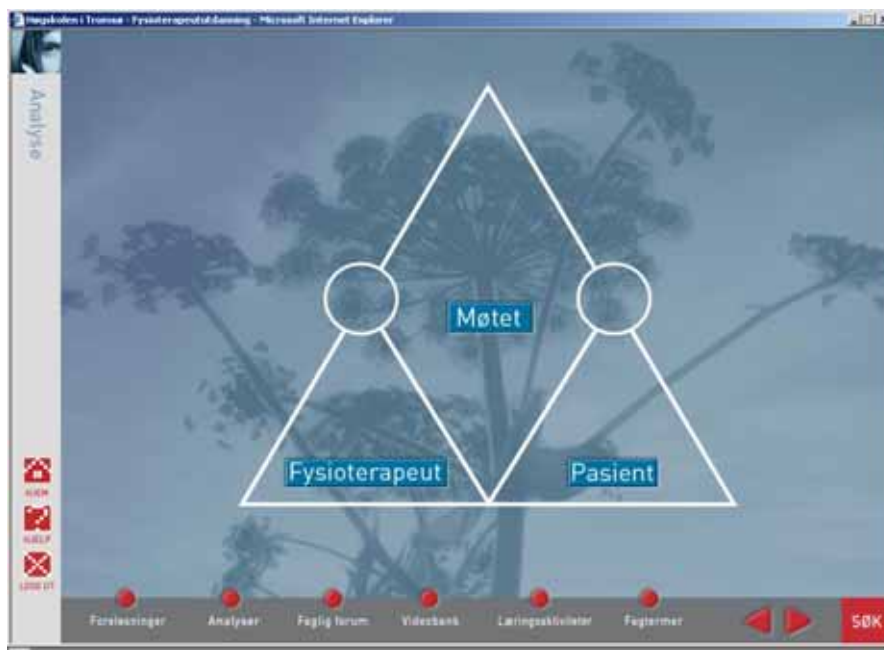
Innholdet i knappen: Analyser

”Analyser” gir studenten hjelp til å utvikle den fysioterapifaglige vurderingsevnen. Området er delt i to: ”Veiledet analyse” og ”Analyseredskap”. ”Veiledet analyse” presenterer de vurderingene fysioterapeuter gjør i undersøkelse og behandling av konkrete pasienter. Gjennom video-utsnitt og tekst skal studenten kunne følge ulike fysioterapimøter steg for steg, og få innblikk fysioterapeutens tanker og overveielser underveis. ”Analyseredskap” gir gjennom tekst og bilde innhold til en del fysioterapibegrep som er sentrale i disse vurderingene. Når begrepene brukes i de veilede analysene er de markert, og ved å trykke på dem hentes begrepet fram fra ”analyseredskap”. Det dreier seg her ikke om korte definisjoner, men beskrivelser som formidler en faglig tenkning i tråd med utdanningens kvalifikasjonsprofil og mål. Denne tenkningen ligger også til grunn for struktureringen av begrepene i ”analyseredskap”. Vi har tatt utgangspunkt i en forståelse av fysioterapi som møte mellom pasient og terapeut innen en gitt kontekst. Det gir ”begrepstreet” en felles rot som brer seg ut i tre grener: ”Pasienten”, ”Fysioterapeuten” og ”Møtet”. ”Analyseredskap” er ment å være nettopp det - et redskap i analysen av pasientsituasjoner eller andre fysioterapifaglige oppgaver, enten det er i praksisfeltet eller som utfordringer i studiearbeidet.

Figur 3: Når man er inne i ”Analyse” får man 2 valgmuligheter

Den ene valgmuligheten: Analyseredskapet:

Figur 4: Analyseredskapet synliggjort gjennom relasjonen mellom fysioterapeut og pasient i et møte

The screenshot shows a web browser window displaying a page about physiotherapy. The page features a central image of a traditional woven basket with a lid, resting on a wooden surface. Below the image is a caption: 'Å vlegge meg teoretisk kunnskap kan være utfordring. Herretat fra National Geographic, foto: Sherfield A. Tyskvik utgjort studieter relasjon.' To the right of the image is a text box with the heading 'FYSIOTERAPI' and sub-heading 'FYSIOTERAPUTERENS HANDELS- OG SAMMENSLETTETINGS- FAKTISKE BEGRUNNELSER'. Below this is a section titled 'TEORETISK KUNNSKAP' with a detailed paragraph of text. At the bottom of the text box, there are two bullet points: '• Faktakunnskap' and '• Teorier'. The browser window also shows the same navigation bar as in Figure 4, with buttons for 'Forelesninger', 'Analyser', 'Faglig forum', 'Videobank', 'Læringsaktiviteter', and 'Fagtermer', and a search button labeled 'SØK'.

Figur 5: Eks. på hva som ligger på "fysioterapeuten" i analyseredskapet

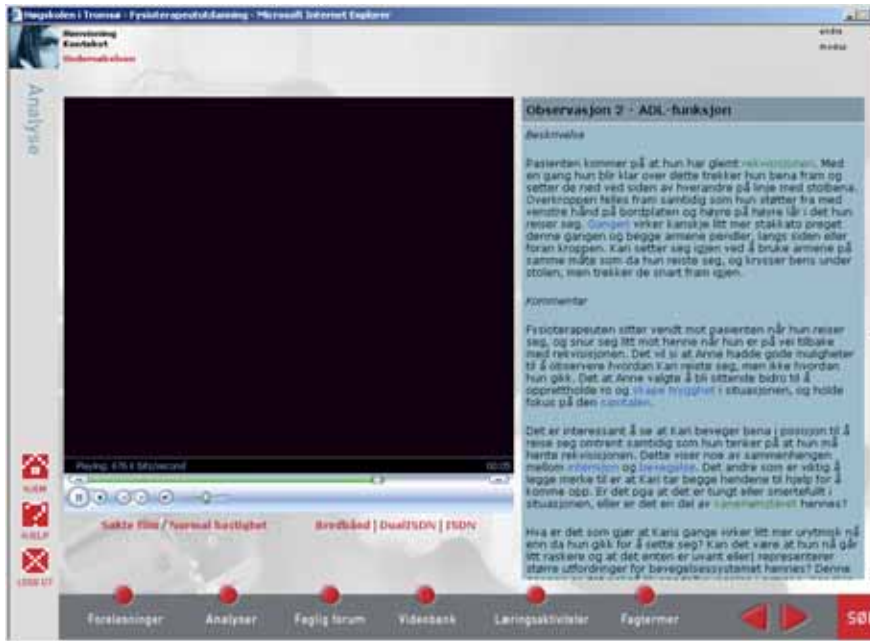
Den andre valgmuligheten: veiledet analyse

Figur 6: Foreløpig er det 4 veilede analysen

Figur 7: Innledningen til veiledet analyse av Karl. I den svarte ruten ses film når man er på nettet

Figur 8: Her er det film til ve.og beskrivelse og kommentar til hø. Blå ord viser til analyseredskapet, grønne til termbanken

Trykker man på de blå ordene kommer man til det stedet i analyseredskapet der dette fenomenet er beskrevet og omtalt, og satt inn i en sammenheng gitt trestrukturen av nodene. Trykker man på de grønne ordene, kommer en kort forklaring på dette begrepet. Dette er kortere beskrivelser, mer som et oppslagsverk. Det inngår ikke i trestrukturen.

